

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét- és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 23.

Magyar művészet.

Mint a testünkre pattant szikra, csak pillanatra érjen, mégis mélyen beégeti magát, és örök nyomot hágy, ilyen az igazi zseni alkotása is, legyen bár külső megjelenésében miniatűr, vagy óriás arányú, ha láttuk megkap, és megtart magának.

Ugy hozta magával a sorom, hogy egy alkalommal végig kellett nyargalnom Közép-Európán. Kitérőtől czéllal rövid idő alatt, vagy négy ezer kilométert kellett megtennem.

Testileg-lelkileg kimerítő dolog.

Nyelv, nép, emberek gondolkodás módja, minden új, idegenszerű volt, szinte napról-napra, s visszatértem után »könyv-nélküli« impresszió gyanánt egy zavaros szürke folt maradt emlémben. De e szürkeségből mint élesen ragyogó pontok világitanak elő, a műrekek emlékei.

A bécsi ring, München üveg palotájának remekei, a Bavária rengeteg mérete megkapott, leigázott. De azt hittem, hogy a mit így kifejezve látok, az egy nemzetnek egész életben gyűjtött kincse, összes szellemi és anyagi ereje. Az ulmi, regensburgi, mainzi, kölni templomok örök szépek, de századok munkája. Mi harcoltunk a kultura épülő falán, mint a zsidók Jeruzsálem építésénél s míg mi vérünket ontottuk, ők felépíték Jeruzsálemet maguknak.

De láttam a Germánia rengeteg alakját a Rajna parton, ez új idők műve, hisz gúnykép, mely cserfa lombját mutatja Franciaországnak. Mily rengeteg arányú s mégis mily művészi dolog. Láttam a Vilmos-szobrot, melynek háttéré egész Koblenz s uralni tudja e háttérrel oly rengeteg, pedig csak egy ember emlékét őrzi. Láttam a német muzeumot Nürnbergben, melyet egy nap alatt be sem járhat az ember. Egész város, teli műkincsekkel. A Walhallát, egy faj történetét márványból kifaragva művészek által — nem lehet ezt elfeledni.

Dévény felé járt a hajó, melyen visszajöttem.

A hajósok magyarul kezdtek beszélni. Trikolort huztak az árbocra, magyar vizen uszott a hajó.

A kép megragadó volt. Rengeteg szikla nyult a hatalmas folyóba, óriási tömb, mint egy fok állott legelőt őr. Szinte predesztinálva van e szirt művészi alkotás alapjául. Láttam is a tetején valamit. Lassan közel jutott hozzá a hajó. Kérdeztem mi az.

A millenniumi emlék. Ezredéves életünk emlékére egy szobrot állított a nemzet, az van a szirt tetőn.

Az!

A mi Baváriánk, a mi Germániánk, az a liliputi elvesző semmiség, az a mi ezredéves életünk képe, mely Bécs felé néz, de husz lépésre sem lát, mert ő sem látszik?

Ritkán éreztem valaha olyan éles, durván szívbe csapó fájdalmat, mint ekkor.

Ritkán éreztem oly meggyőzően, hogy mi egy nemzet életében a művészi erő, mi egy nemzet tekintélyére a műrekek hatása.

Láttam aztán fővárosi szobraikat, csodaszép fekvésű fővárosunk házakkal zsufolt utcáit, az anyag erejét a szellem felett.

Hol maradtunk a külföld mellett?

Más is érezhette mindezt egy külföldi ut után.

Nos hát azért röstelkedni nincs okunk. Dávid nem építhette fel a templomot, mert harcos ember lévén, véres volt a keze. De az ő kincseiből felépíté fia.

Nagy műrekeink nincsenek kellő számban hazánkban, igaz. Más felé voltunk elfoglalva eddig. Meg is fáradt küzdelmeinkben testünk, de a szellem őserővel tör fel.

Műalkotásunk ha nincs is, *de vannak már művészeink.*

És ez a jövő záloga.

Tessék figyelemmel végig nézni művészeink csak azon alkotásait, melyeket hozzánk, egy vidéki városba leküldtek, és ez a vigasztaló érzés felébred mindekiben.

És én hiszek! Hiszem, hogy lesz érdeklődő, lesz műpártoló is elég e kiállításon. Már pedig ha Isten kegyelméből való művészek vannak, ha vannak a kik megértik és méltányolják őket, akkor már le van rakva a magyar művészet diadalának templomához az alap s eljön, el fog jönni az idő, hogy nemcsak a magyar

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Gerő leány.

Írta: Mányiné Prigl Olga.

Nem tudták hogy hova viszik, hanem azért csak futottak kifelé az utcára azonmód hajadonfövel, az apró gyerekek mezitláb, mocskosan. Valamennyi kíváncsian előre dugta a fejét, egy-kettő fennhangon sopánkodott:

— Szegény, szegény Gerő Lina . . .

— Elviszik a bolondok házába, — mondta rá egy idősebb ember kenetteljesen.

— Ugyan, ugyan, majd éppen a Gerő Ferencz leányát!

— De'isen jó, hogy a törvény kezébe nem került. Kettő közül tán csak most hasznosabb volt neki bolondnak lenni.

— Teremtő Istenem, hisz a bolondokat jobban kinozzák, mint a rabokat . . .

— Szegény, szegény szép kisasszony, hogy

ugyan mért veri az Isten annyira. A héten már harmadszorra szállta meg a kísértő ördög. Hétfőn virradóra az Izsóné háza gyult ki, másnap az alsóvégi szappanosé. Tegnap meg az özvegy Barabásné háza eresze alá dugta az olajos kendőt. A tulajdon szép zsebkendői közül való volt az, maga varrta ki a széleit, mikor a staffirongba készítette s aztán . . . No s aztán a tüzes ördög kanóczává tette meg őket. Ugy volt. Sok a szemtanu rá. Barabásné alig félórával előbb, hogy a harangokat félreverték, — látta a háza végénél elsurranni. Hisz épen kertszomszédok no, s reggel az üszkös gerendák közt megtalálták a selymzsebkendőt is. A rálocsolt olaj tüze hamarabb megfogta a háztető száraz csörmölyét, mint a kendőt. Az azonmód, görcsre kötve leest. Az emberek betaposták a vizes hamu közé, csak az egyik csücske fehérlett ki belőle.

Főlvették, azt hitték, — pénz. De mint a hogy pénz is vált abból. Gerő Ferencz szó nélkül kifizetett Barabásnének ötszáz forintot, a szappanosnak, Izsónénak szintén. Mert három

zsebkendő hija volt a tuczatnak a szegény kisasszony sifonérjában. No hát hogy úgy megtudott homlani . . .

A Gerőék csukott, magas hintója meg csak robogott tovább a poros utcán. A lovak árnyéka sebesen mozgott kint az országuton, két oldalt gyors egymásutánban maradtak el a nyárfák.

Gerő Lina bágyadtan ült benn a kocsiülésen. Szép hosszukás, sápadt arcza volt, nagy ivelt szemöldei, melyek csaknem összeértek elől, a homlokán. A vékony, magas alakja összeszeest, a selyem uti köpenye lecsuszott a válláról s a keze idegesen babrált annak a leomló ránczai közt szakadatlan.

Az anyja ült mellette. Sápadt, vékonyka uriasszony, a szeme alja karikás a sok sirástól, s a szemhéjai vörösek, duzzadtak. Lopva tekintgetett a lányára s még lélegzeni is alig mert, félt, hogy háborgatja.

Az oldalt dült az ülésen. A haloványpiros szép metszésű szája kissé nyitva maradt, a

Van szerencsénk szives tudomására hozni, miszerint **füszer-, gyarmatáru, festék-, anyag, bor- és ásványvíz-kereskedésünket**

az idény alkalmával a legkitűnőbb kínai és orosz theákkal, valódi Jamaikai, Cuba, Portorico, és brasillai rumokkal, Francia és legkedveltebb magyar cognaccal, francia és magyar pezsgő, valódi, tőkén termelt pecsenye, asztali, dessert és gyógyborokkal, egy a legkitűnőbb likerekkal rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a legkedveltebb thea-süteményeket, csokoládék és csukorka különlegességeket.

Gotschlig Ágoston-féle rum terakat.

CSORDÁS TESTVÉREK

Nagyvárad,

Szent László-tér, takarékpénztár-épület.

Valódi amerikai petroleum napi áron.

Telefon 249.

Telefon 249.

Naponta friss Kassai és Prágai sódar, császárhús, debreczeni kolbász, frankfurti virsli, s itt még fel nem sorolt hideg felvágottak. Ementhali, Trappis a, Groyer s mindenféle dessert sajtok. Déli és candirozott gyümölcsök a legkedveltebbek, kitűnő zamatos Cuba, gyöngy, Jáva és Mocca kávé nagyraktárunkat a legjutányosabb napi árak mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kérjük szives pártolását, biztosítván, hogy az árak minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunkkal teljes megelégedését sikerülend megnyerni.

Friss maroni és idej füge.

kart, de a magyar zsenit is megbámulja a világ.

E hitben nézem én kiállításunkat, e hit von glóriát minden magyar kép köré, melyet nézek.

Legyen ez az igaz hit minden polgártársamé, mert ez a magyar művészetnek egyedüli üdvözítője.

P—y.

A pénzügyi bizottság ülése.

A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnapi ülésében tárgyalás alá vette a kereskedelmi tárcza költségvetését.

A központi kiadásoknál Gyurkovics kérde, nem tartja-e a kormány elérkezettnek az időt arra, hogy ez a miniszterium hatáskörének nagy megnövekedésére való tekintettel kettőre, kereskedelmi és közlekedési miniszterium választassák szét.

Andrássy Sándor gróf a földmívelési osztály boldogulását is abban találja, hogy a magyar ipar minél inkább boldoguljon. Kéri a minisztert, fordítson minél több gondot a kisipar fejlesztésére.

Neményi nem helyeselné, hogy Gyurkovics szerencsétlen ideájának megvalósításával az adminisztráció apparátusát még költségesebbé tegyék. Különben is komoly és átgondolt terv volt az, a melyet a törvényhozás megvalósított, midőn elhatározta, hogy egy körbe csoportosítottassanak a kereskedelem, ipar és a vasutak. A kettéosztással Ausztriában tett próba egyáltalán nem vált be és nem biztató arra nézve, hogy kövessük.

Matlekovics majdnem lehetetlennek tartja viszonyaink között a kereskedelmi miniszteriumnak oly módon való kettéosztását, hogy külön vasuti a külön kereskedelmi és ipari miniszterium legyen. Ezt a kérdést nézete szerint kár is bolygatni a kereskedelmi tárczában. Osztja szót Andrássy gróf azon fölfogását, hogy a kisipar oly helyzetbe jutott, hogy azon ipar-

ágakban, — melyekben a gépüzem meghonosult, vagy át kell alakulnia a kisiparnak nagyiparrá, vagy pedig ha nem akar átalakulni, lassankint el fog veszni.

Komjáthy azt tartja, az hogy ipar és kereskedelem istápolásától függ az, hogy továbbra is az eddigi szegényes állapotban maradjon az ország, vagy pedig előre menjen és fölvirágozzék. Kérde szót a minisztert, hogy eddig e téren mily reformokat valósított meg s hogy ezek által mily mérvben fokozódott hitelünk és pénzügyi helyzetünk, mert ő mindennek eddig semmi nyomát nem látta.

Budapest, okt. 23. (Saj. tud. táv)
A szónokoknak *Hegedüs* miniszter válaszolt, kiemelve meggyőződését, miszerint közös vámterületen is lehet megfelelő módon nagyipart teremteni, a nélkül, hogy a kisipar megfoszlatnék létezésének eszközeitől. Kimutatta adatokban, hogy mit tett az idén a kisiparért.

A nagyipart illetőleg minisztersége alatt létesített számos üdvös intézkedést. Új gyárakra 50 millió van lekötve. A gabona elővételi üzletre elkészítette az igazságügyminiszter a törvényjavaslatot.

A párisi kiállítás már is százezrekre menő megrendelést biztosított. — A miniszter válasza után megszavazták a központi kiadásokat. A tanácskozást holnap folytatják.

Az első váradi képkiallítás.

Irta: Dr. Némethy Gyula.

Mikor néhány évvel ezelőtt a *Kereskedelmi Csarnok* fényes palotája felépült, melynek díszes homlokzata még mindig epedve várja a méltó vis-a-vist, gondoltuk, hogy a zene, táncz, költészet, szónoklat műsája fog időnként ékes tanyára lenni ott, de hogy a festészet modern termékében fogunk gyönyörködni benne, azt senki se gondolta. Hála, tiszt-

telet illeti meg, annál nagyobb, közérdekünk vezéralakjait, kiknek elméjében ez az immár megtévesztült eszme megfogamzott, tisztelet Várad művelt közönségének, mely az eszmét nagy lelkesedéssel karolta föl. Nagy lelki örömmel kerestük föl mi is tegnap a nagypiaczéri palotát, hogy közönségünket legalább néhány szóval tájékoztassuk a gazdag, csaknem 300 nyi számot föltüntető kiállításról, melyet művészetünk örökifju érdemes veteránja, *Telepy* Károly műcsarnoki igazgató rendezett be sok szakértelemmel, ritka gyakorlati érzéssel.

A Csarnok nagytermét, s három oldaltermét foglalja el az egész kiállítás. A díszteremnek a három ablakkal szemközt fekvő falát *Roskovits* Ignác történeti képesoportija foglalja el, mely egykor a királyi palota Sz. István termének lesz ékessége. Két nagy képesoport (Szt. István) és tíz arckép, Sz. László, III. Béla, Boldog Margit, II. Endre, Imre, I. Béla, Kálmán, IV. Béla, Szt. Erzsébet, III. Endre arcképei, aranyalapon, monumentális stílusban. Koloritja ragyogó, rajza biztos, gondos, a jelmezek korhűek, mindössze az arczok modora jellegéhez férne szó. Szt. Erzsébet megdicsőült királynéknak vonásait tünteti föl.

Jobbra *Roskovits* fényes csoportjától a jó öreg *Molnár* szép »Szent Család«-ját találjuk kinek több képével találkozunk a tárlaton. Mellette *Foll* Hugó »*Hazatérése*« — társzekéren fiatal kocsis és kedvese, eleven, igazsággal érzéssel teljes kép. Tőle való muzeumunkban a »*Bretagne*-ban« című kép. Szép felhős, eső utáni tájkép *Szlányi* Lajosé, e minden tekintetben modern festő műve. Régies modorban van megfestve *Basch* Gyula életképe, mely a megtérő leányt ábrázolja, kit anyja szeretettel fogad, atyja ellenben az engesztelhetlenség »sohá«-jával. Különösen megkapó igazsággal van ábrázolva az engesztelhetetlen atya. *Balditz* Ottó »Ünnep előtt«-je különös egy kép. Fiatal paraszt menyecskét ábrázol kis leánykájával a zöldsárga kertben. Pompás téli életkép a *Kohányi*: zuzmarás tájon át haladó

mint gyorsan, szinte pihegve járt ki s be rajta a lehellet. Olyan volt az épen, mint a hulló rózsza szirma, melyet megfakít a rajta keresztülapadó fojtó, tüzes levegő. Lesorvad, elszárad a rózsaszirm, megöli a nyári nap tüzes csókja, — a Gerő Lina, ajka ám egyre szomjas. Vagy inkább a lelke, a melynek oly sötét a világ. Sötét, hideg. Óh, ha csak egyszer kigyulhatna négy felől! Piros nagy kerek foltok támadnának a négy sarkán, a nagy tűzmadarak repülni tanítanák a kisebbeket. Itt is szállna egy, ott is, — ragyogó, fényes szárnyon. Hadd borulna fénybe minden! . . .

Fut, fut a négy paripa, álmodik a beteg leány tűzrózsákról, siratja az anyja. Tul a legközelebbi kapaszkodón magas ház fehérlik, aranyzinű betűkkel van a homlokára kifestve: Idegyógyintézet.

Óda várja a sok sápadt ember a legujabb vendéget . . .

II.

. . . Enyhe szép nyári estén tartották meg a Gerő Lina eljegyzését. Hirtelen ment az egész, alig két hete, hogy ismerték a vőlegényt. Sugár természetű, érdekes arcú ember volt olyan, a ki első pillanatra inponálni tud a nőknek. Maga Gerő Ferencz se tudott hova lenni a boldogságtól, hogy a lánya olyan szép szerencsét tett. Mert bizony mai napság nagy dolog ám az, hogy éppen semmi kifogás ne essék a vőlegényben. Hogy az szép is legyen, jó is, meg hogy legyen is mit aprítania a tejbe. Ugy, mert nagyon felszökött ám mai napság a férfinep ázsiója, tudják azt ők maguk is. Hogyne, hisz már szinte születésükkor kivívják maguknak az előjogot. Mennyivel büszkébben mondják el: fiam van! — S aztán tovább is mindig nagyobb előnyben részesülnek a leá-

nyoknál. A mama titkon kényeztetli, tömi édes-séggel, az édes apa elviszi magával kocsikázni, felülteti a lóra, hogy vajjon milyen katona lesz belőle. Apró uniformist varrat neki a szabóval. Lám-lám, hogy rája termett, micsoda szépen mozog benne, hogy beszél szeméből az okosság. Milyen nagy embert faraghatunk belőle, disze lesz az egész családnak. A testvérei, a szegény kis leányok, csak úgy elmosódnak mellette. A fiu köztük a napsugár, a lányok csak holmi ködfoltocskák, libegő semmiségek, a kik közül ha el is száll valamelyik, csak azt mondják rá: jó helyen van, ki tudja milyen sorsra jutott volna.

Más a fiu. Azt nagykorában is becézgetik, dédelgetik, — talán még jobban. A Gerő Lina vőlegénye azalatt a két hét alatt, míg leány-nézőbe járt, bizony nap-nap után három helyre is meg volt hiva ebédre.

Alig győzött eleget tenni a szegény. Hanem aztán eljegyzés után be is állott a reakció. No hogy milyen bolond szerencséje is van annak a Gerő Linának! Pedig milyen sápadt, beteges, valóságos kis béka. Persze, persze, hogy pénze van! Gerő Ferencz nem hiába mutogatta meg a tizezer holdas pusztáját. A vőlegény csak fitymált rá. Van, van neki kétszer annyi, ragyogó, fényes kastélyal.

Gerő Lina ránézett a vőlegényre:

— A fényes szemed nélkül sötét volna nekem a fényes kastély . . .

Megszoritotta a férfi a leány kezét:

— Te, te leszel abban a menyországom . . .

A leány olyankor úgy érezte, mintha minden csepp vére meggyuladt volna. Perzselte, égette az a bőrét, pedig csak olyan fehér maradt, mint a patyolat.

. . . Ne gondoljátok, hogy a rózsaszínképü

olasz leányok jobban tudnának szeretni, mint ez a fehér leány, s ti szentimentálisan éneklő holdkóros költők ne is válasszatok ideálotoknak soha a fehér képű lányokat. Olyanok azok, mint a platina, mentől jobban égnek, annál fehérebbek. Nem nektek valók . . .

Szegény Gerő Lina, el kellett hogy aludjék a te nagy szerelmed, mert hiába az igazság fényesebb a napnál. Áttöri az magát hovatovább, furfangos kombinációk veszedelmén, szerencse lovagok tervein. Pedig hány akad olyan! Valóságos sportja az egy-egy jóképű fiatal embernek s még csak nem is megátalkodott gonoszságból teszi. Tudja Isten, a szerencséje sodorja belé. Szívesen látják itt is, ott is, kényeztetik, becézgetik, hogy szinte nem is tartja véteknak, ha egy-egy menyasszonyát a faképnél hagyja s holmi szép szerével csalt előleget visz ma ával bufelejtőnek. Maradt ott még elég, gondolja magában s a menyasszony szíve is begyógyul, még mielőtt a vőlegény lerázhathatná ruhájáról a port, mit a menyasszonya falujából hozott magával.

Csak elesett ott egy álló helyében a szegény Gerő Lina, hogy meg tudta az esetet. A szép szerelmesét szuronyos emberek vitték magukkal, talán még lánczot is tettek a kezére, — hideg lánczot. Fázni kezdett erre a gondolatra a leány s azután csak egyre fázott, mintha a lelke fagyott volna meg. Oh ha még egyszer fel tudná gyújtani! Az ég is meggyulna tőle négyfelől vagy piros foltok támadnának a négy sarkán s a ragyogó fényes tűzmadarak tanítják szállni a kisebbeket. Hadd borulna fénybe minden!

Álmodik a leány tűzrózsákról, a sok sápadt-képű ember meg várja a legujabb vendéget . . .

kocsi, mely az utfélen heverő cigány holttestével találkozik. A régi tájfestők modorában készült *Brodsky* Sándor Visegrádja, lelkiismeretes munkával, ideálistikus fölfogással, de meglehetősen tompa, szürkés színezéssel.

Megkapó realizmussal, de biztos rajzzal, e mellett eleven természetű színezéssel van megfestve *Tull* Ödön katona-életképe, mely a masirozást tünteti föl, melynek egyik áldozatát ápolják a hű bajtársak a kép közepe táján. Pompás plein-air kép.

Impressionista allure-öket mutat *Zempléni* Tivadar nagy vászna. Erdő szélén kis leánytársaság mulat. A fény és árny ellentéte, különösen a távolból az igazság és valóság erejével hat. Az ecsetkezelés széles, a részletek elvannak hanyagolva. *Mihalik* Dániel őszi erdeje a folyó parton hangulatos kép, de nagyon modern izű. *Hegedüs* László Erdei útját is nagyon messziről kell nézni, hogy hatást tegyen.

Szép gondos munka, mély szimbolizmussal *Márk* Lajos Lelkifurdalása. A földön fekvő bűnös férfi derekára szellem-koporsó nehezedik, melyből kék fátyol felhőjéből kibontakozó női alak kél ki, kinek emléke kétségbejítő gondolatokat kelt a bűnösben. A bűnös arcán a kétségbejítő gyötrelém nagy erővel van feltüntetve. Márk Lajos a mély fölfogást hibátlan rajzzal, gondos kidolgozással párosítja. Képe a szimbolizmus diadala. *Peske* Géza sötét képe (éjjel világított kivájt tük-héj álarczczal járó gyerekek) távolról se elégitettek úgy ki, mint a nemzeti muzeumban lévő titólérhetetlen precízióval festett krumplit evő gyermekei. Misztikus hatású kép *Kacziány* Ödön töviskoronát hordozó nő-alakja, mely valóságos tüztengerben lebeg. Felfogása érdekes, de kivitele távolról sem versenyezhet Márk művével. *Knopp* Imre Heine *Kerlaari búcsuját* vetette vászonra. Elhanyagolt kidolgozásával nem tudunk megbárátkozni. Szép hangulatos naplementét festett *Prodszky* Sándor Ligeti gyönyörű, ideális modorában, melyet sehogysem tudunk elavultnak tekinteni.

Bámulatos, hihetetlen kék színeket látunk *Olgay* vásznán. Vize, levegője valóságos kékítő.

Szép, modern tájkép *Bosznay* Istváné, mely egy mezőn átfutó ér motivumával készült. Kedves eleven életkép *Bihari* Sándor *»Programm beszédje*, mely egy népszónok falusi szereplését állítja elénk. Kedves mély érzésű alkotás *Nyilassy* Sándoré, mely az asztalos műhelybe szállott családi boldogságot ábrázolja. Spányik Kornél Madonnája gondos mű, de áhitatot nem ébreszt. Ahhoz a festő modellje nagyon közönséges érzékies arcú!

Pompás, nagyméretű kép, Tátra báját, föl-ségét hirdeti *Telepy* *»Lomniczi csucsa*, mely valóban fejedelmi díszű milieu-be való.

Annál nehezebben tudunk megbárátkozni *Ipolyi Sándor Dantéjével*, kinek álmában Beatrice teljesen mezitelen alakja jelenik meg. Legenyhébb kifejezéssel élve ez a kép egy bántó anachronizmus. Történelmi és pszichológiai igazsága — semmi. Ezt a kép bravuros kivitele nem pótolhatja.

Karvaly József pihenő Megváltója realiztikus és ideális egyszerre. Megható és bensőséges.

Zichy Mihály két kartonján bámuljuk az inventiót a pompás rajzot, de fölfogása tendenciózus és igazságtalan. Az egyik valóságos pamphlet, megfestve.

Gyönyörűen van festve, remek cornatióval *Balló* Ede sirbatétele. Az egész tárlat egyik legmegkapóbb darabja. *Fényes* Adolf czivódása nagyméretű gondos életkép, valamint igen vonzó,

természetes, igaz Karvaly szabadságos katonája is. Akik a tájképfestők régebbi iskoláját kedvelik, azoknak nagy élvezetet okoz *Tölgyesy* *»Naplemente a moesárban*. Egészen modern *Spányi* Béla őszi tája. Pompás kabinet darabok *Innocent* Ferenc két képe *»Vasárnap délelőtti* és *Merengése*, (Innocentől is van képünk a muzeumban). *Tornay* Gyula arabs képei gondosak, bravuros kivitelűek. Azonban ki tudna minderről számot adni! *Mednyánszky* sziklafala a folyam partján, *Neogrady* Antal kis képei, *Karlovsky* Bertalan *»Pipázó katonája* nagyon lekötötte figyelmünket. Endrey arc képe (Hoványi Géza) igen sikerült alkotás.

Azonban száz szónak is egy a vége. Minden leírásnál többet ér egy kis délelőtti séta a *nagyváradi első képtárlaton*. E néhány szó jelentőségét, örömet teljesen csak ott érezhetjük.

Az erdélyi kath. státus évi jelentése.

A napokban megemlékeztünk róla, hogy az erdélyi kath. státus igazgató-tanácsa elkészítette az évi jelentést, melyet az okt. 25-iki közgyűlés elé fog terjeszteni. Az igazgató-tanács jelentésének azt a részét, amelyben a státus évi működését méltatja, a multkor közöltük; a részletes jelentés főbb adatait a következőkben adjuk:

A jelentés közli, hogy a státus az idén jószágigazgatót kapott *Bornemisza* Elemér báró személyében. A *püspöki javakra* is felügyel az erdélyi autonomia. Ugyanis mikor *Lönhart* püspök halála után a püspöki javakról fölvetett a Státusigazgató-tanácsához beterjesztett, annak tárgyalásakor az 1898. évi január 13-iki ülésén *Mailáth* püspök önként, teljesen szabad elhatározásából élő szóval azt a kijelentést tette, hogy helyesli, hogy az autonomia a püspöki javadalom állaga és kezelése fölött állandó felügyeletet gyakoroljon.

A püspök ur ő méltóságának a javak átvételekor az előd hagyatékából az épületeken, a mező- és erdőgazdasági birtokokban megállapított hiányok helyrehozására 65.567 frt 98 $\frac{1}{2}$ kr. szolgáltatott által. Ő méltósága ezen összegnek a felhasználásáról 1915—1900. sz. alatt értesítvén az igazgató-tanácsot, kívánta, hogy annak a felhasználása rendszeres és tüzetes felülvizsgálat által állapíttassék meg és igazoltassék.

A felülvizsgálat megtörténvén, kitünt, hogy a püspök ur az épületek javítására a sajátjából 37.907 frt 44 $\frac{1}{2}$ krt adott.

Az erdélyi vallásalap az évi szükségletnek csak 20%-át lévén képes fedezni, a Státus igazgató-tanácsa még a mult évben azzal a kérelemmel fordult a kultuszminiszterhez, hogy az évi 24.000 korona *államsegélyt* legalább 60.000 koronára emeljék fel. E kérésre válasz nem érkezett, az igazgató-tanács tehát kérését megújította.

Mailáth püspök kezdeményezésére s a Státus igazgató-tanácsának rendeletére a Státus iskoláiban meghatározott módon ünnepelték meg a magyar kereszténység kilencszázados évfordulójának emlékét.

Az iskolákra vonatkozó adatokból ide iktatjuk a következőket: A lefolyt tanévben a Státusnak volt 6 nyolcz osztályu és 1 öt osztályu gimnáziuma. Ezen hét gimnáziumba be volt írva összesen 2080 tanuló. Ezen létszámba nem foglaltatik bent az erzsébet-városi és szamosújvári gimnáziumokba beirt tanulóknak száma, mely gimnáziumok időközben államosítottak. Vallásra nézve a vizsgálatot tett tanulók közül 1515 római katolikus, 167 gör. katolikus, a többi 275 nem katolikus. Nemzetiségre nézve az 1721 magyar mellett 231 más nemzetiségű.

A Státus tanári kara a katolikus nevelést a szíven viseli. A Státus középiskoláiban működő tanárok egyesülete 1899. november 4-én

Gyulafehérvárott rendes közgyűlését tartotta, melyen többek közt szó volt a keresztény klasszikusok olvastatásáról az iskolában.

Ezek után a jelentés részletesen számol be az egyes gimnáziumok állapotáról, főleglve, hogy *Gyergyó-Szent-Miklóson* gimnázium van létesülében.

A műtárlati rendező bizottság utolsó ülése.

A megnyitás előtt tegnap d. u. 4 órakor tartotta a rendező bizottság utolsó gyűlését a városháza nagy tanácstermében. A tagok nagy érdeklődéssel viseltettek a gyűlés iránt s szép számmal jelentek meg.

Jelen voltak:

Batig Ferenczné, Balogh Samuné, Beroldingen Lili grófnő, Breitner Elza, Bognár Sándorné, Darvasy Lajosné, Feiler Józsefné, Giraud Vilma, öz. Grunwald Henrikné, Huzella Gyuláné, Janky Antalné, Láng Józsefné, Mezey Vilma, Schlauch Jozefin, Schwarcz Ferencz, Schwarcz Iona, Szunyogh Lorándné, Vulkán Józsefné urhölgyek, továbbá Géczy Lajos, Gerő Sándor, Hoványi Géza dr., Huzella Gyula, Láng József, Laszky Ármin, Mihely Adolf, Margó Ármin, Radó Ignác dr., Rimler Károly, Sas Ede, Szüts Dezső, Szőke Gyula, Szombathy István, dr. Waldmann Béla, Biró Lajos, Halász Lajos, Krüger Aladár, Marton Manó, Papp János, Vidossics Gyula, Ady Endre, Fehér Dezső bizottsági tagok.

A gyűlést dr. *Hoványi* Géza nyitotta meg s felkérte az előadót jelentésének megtételére.

Radó Ignác dr. jelentésének az a magva, hogy a kiállítás készen van. A kiállítási anyag 17-én érkezett Szegedről, 18-án Budapestről, ugyanakkor jöttek meg *Telepy* Károly és *Faur* Géza, a kik azóta folytonos munkával elérték, hogy a kiállítás művészileg rendezve van. Indítványozza, hogy *Telepy*nek ezért köszönetüket fejezzék ki. (Helyeslés.)

A megnyitás d. e. 11-kor lesz; ez alkalommal az urak frakkban, fehér nyakkendővel jelennek meg. A kiállítás tartama alatt a hölgyek felváltva fogják a napi biztosi tisztet teljesíteni, 10-enként beosztva.

A hölgyek teendői közül első a kiállítás látogatottságának előmozdítása, másik a képvásárlási kedv élesztése; különösen a sorsolásban való részvételre leendő buzdítás. Azt fel lehet vennünk, hogy minden nagyobb zsarolás nélkül 1000 sorsjegyet el lehet adnunk sakkor a sorsjátéknak 3—4 igen értékes kép lehet a tárgya, miután a művészek hajlandók műveiket jutányosan a társaság rendelkezésére bocsátani.

Erre azt hiszi, legjobb lesz minden egyes bizottsági tagnak 10 jegyet küldeni.

A képek kisorsolására úgy állapotok meg, hogy kijelölnek több képet, a melyek közül a bizottság szavazattal fogja kijelölni a kisorsolásra kerülendő képeket.

Az előadó javaslatát éljenzéssel vették tudomásul.

Mihely Adolf azonban a képvásárlásra szánt 1000 koronát keveselli; indítványozza, hogy legalább 2000 korona áru képet vegyen a bizottság.

Radó Ignác ezt anyagi kockázatnak tartja, de megígéri, hogy ha több pénz gyűl be, azt okvetlenül mind képvásárlásra fogják fordítani. Biztosítja a tagokat, hogy nem gyűlhet be annyi pénz, a meennyit képekre ne fordítanak. (Derűltség.)

Áttér arra a meleg érdeklődésre, a melylyel dr. *Slauch* Lőrincz bibornok-püspök (Éljenzés) a kiállítás iránt viseltetik s hálás szavakkal emlékezik meg 1000 koronás adományáról, mely az anyagi gondokat csaknem fölöslegessé tette.

Indítványozza, hogy a bibornok nagylelkű adományáért a bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. (Lelkes éljenzés.)

Huzella Gyula szeretné, hogy a kiállítás legalább 10 órától a bizottsági tagok számára megtekinthető legyen.

A bizottsági gyűlés *Radó* indítványát egyhangulag elfogadta, míg *Huzella* indítványát mellőzi.

Elnök figyelmezteti a bizottságot, hogy a bérlet-jegyeket a megnyitás napján kiváltani nem lehet.

Mihelyi Adolf felvetette az eszmét, hogy a kiállítás ideje alatt estély rendeztessék, esetleg a színtársulat tagjaival együtt, tánczszal egybekötve.

Hoványi Gyula helyesebbnek tartja, hogy a képműkiállítás tartama alatt, a kiállítás helyiségében séta hangverseny rendeztessék.

Ezt a kérdést később fogják bővebben tárgyalni.

Elnök a megjelent hölgyeknek s általában az összes bizottsági tagoknak odaadó fáradozásukért köszönetét fejezte ki, egyben kérte őket, viseljék a műtárlat ügyét ezentul is szívükön, hogy a lelkes előkészítésnek fenyves siker legyen az eredménye.

A gyűlés fél ötkor véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Okt. 24. Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottságának ülése d. u. 3 órákor.

Okt. 25. Iskolaszéki ülés d. u. 3 órákor a városházán.

Okt. 25. Az orvos-szövetség rendkívüli közgyűlése, d. u. 4 órákor a jogakadémia épületében.

November 5. Tiszti főszemle a várban.

* **Wolafka püspök nevenapja.** Dr. **Wolafka** Nándor vál. püspök-plebánosnak szombaton volt a nevenapja, de akkor öt egyházi ügyek elszóllították Debreczenből. A Svetits leánynevelő intézet növendékei tehát a hétfői napot használták fel arra, hogy szeretett igazgatójukat üdvözöljék. Felkérték, hogy hétfőn ő tartsa az intézet kápolnájában az istentiszteletet. Mikor ennek vége volt s a püspök távozni akart, a növendékek egyszerre csokrokkal és virágok halmazával állták útját. A tanítónőképző intézet növendékei üdvözlő dalt énekeltek, Rehák Rózsika pedig szép beszédet intézett az igazgatóhoz, aki olyan áldozatkészséggel és fáradhatlan buzgósággal törekszik oda, hogy művelt magyar leányokat neveljen az intézet. A püspök meghatottan köszönte meg a váratlan óvációt, a tisztelet a szeretetnek ezt a ritka szép megnyilatkozását.

* **Dr. Némethy Gyula kitüntetése.** A nagyváradai egyházmegye fiatal papságának egyik kiváló képzettségű, sok oldalú tevékenységű, általános tiszteletben álló érdemteljes tagját, Dr. **Némethy** Gyula, teológiai tanárt, a helybeli kir. kath. jogakadémia magán tanárát a bibornok-püspök Ó Eminentiaja **szentszéki ülnökké** nevezte ki. A szép kitüntetés méltó férfit ért, igazi érdemeket jutalmaz, s mindenütt örömet fog kelteni a fiatal tudós pap ismerősei közt. Szívvel üdvözöljük őt ez alkalommal ugyanis mint lapunknak fenállása óta szorgalmas, tudós és kedvelt munkatársát. Ad multos annos!

* **Királyi elismerés gróf Pálffy-nak.** A hivatalos lap tegnapi száma a következő sorokat közli:

Ő császári és apostoli kir. Felsége folyó évi október hó 16-án kelt legfelső elhatározásával, legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy **idősb gróf Pálffy** Jánosnak hazafias alapítványáért legmagasabb elismerése tudtul adassék.

* **Rendtelenség a rendőrségnél.** Említettük már, hogy a városnál most a napdíjasok egyrészt el akarják bocsátani, mert a jövő évre nem szavazta meg a törvényhatóság a kívánt összeget a személyzeti illetményekre.

Hát akkor ki fogja ezek helyett végezni a munkát, a mit ők végeznek egyik-másik tisztviselő helyett. A tárgyalások folyamán felvetették, hogy a rendőrségnél a rendőrbiztosok napdíjasoknak diktálnak, így készül el egy-egy jegyzőkönyv. Ez legfeljebb kényelmi kérdés, de ennél épületesebb dolog is előfordul a mi kiváló rendőrségünkénél. Kihágási ügyeket tárgyal napdíjas, sőt ítéletet is hoz s azt kihirdeti az illető fél előtt. Egy ilyen ügy van most éppen felszinen, aminek a rendőrségen egy cseppnet sem örülnek. Vajon mikor lesz már rend a rendőrségnél?

* **Gyászrovat.** Vasárnap délután temették el Békés-Szent-Andráson **Roóz** József, az alig egy esztendeje felszentelt ifju papot az egész község általános részvéte mellett. Valóban meghatón nyilvánult a részvét a hívek részéről. Dacára, hogy esős, hűvös idő volt, mégis százzal gyülekeztek a templom előtt elhelyezett ravatal körül, a mely koszorúkkal volt beborítva. A községi előljáróság, a hitközség, a kath. olvasókör, az elhunyt rokonai, barátai helyeztek szebbnél-szebb koszorúkat utolsó üdvözlőtől az elhunyt ravatalára. A temetési szertartást **Dósa** Lajos kunszent-mártoni plebános végezte, a környékbeli papság segédletével.

* **A »Bihari kör.«** A budapesti egyetemeken időző biharmegyei ifjuság mint minden évben, úgy az idén is megalapította »Bihari kört.« F. hó 21-én folyt le a választó közgyűlés, mely a tisztikart a következőleg állította össze: Elnök lett: **Berkovits** René orvos h., alelnök: **Faragó** Vilmos bölcsész h., főjegyző: **Stern** Ödön jogh., pénztáros: **Mann** Adolf orv. ellenőr: **Steiner** Ernő technikus, háznagy: **Szántó** Sándor orvosh., aljegyzők: **Löbl** Ferencz és **Sarkadi** Béla.

Bizottsági tagok: **Bozóky** Béla, **Földes** Béla, **Fried** Lőrincz, **Hegedüs** Árpád, **Helfi** Béla, **Heves** Vilmos, **Moskovits** József, **Neulender** Lázár, **Neufeld** Miklós, **Neufeld** Sándor, **Osváth** Kálmán, **Salgó** Sándor.

Az új tisztviselői kar az első bizottsági ülés után fog bemutatkozni az egyetem Rector Magnificussánál, mikor a kör alapszabályait is — melyek már jó idővel ezelőtt belügyminiszterileg jóváhagyattak — bemutatja.

* **A színház ügyei.** Nagyvárad város sok-sok bizottsága ismét szaporodott egy állandó bizottsággal: a színházi bizottsággal. Tegnapi bizottsági ülést tartott a színházban, de csak apróbb dolgokat tárgyaltak. Legfontosabb volt a világitás minimumának a megállapítása. Ennél kevesebb világitást nem adhat az igazgató.

* **Zivuska Jenő kinevezése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a földmivelésügyi miniszter **Zivuska** Jenő erdőgyakornokot a vezetése alatt álló miniszteriumhoz m. kir. erdőszjelöltté nevezte ki. Az új erdőszjelölt egy szindarabját pályadíjjal koszorúzták két év előtt és azóta nem hallatott magáról. **Darányi** miniszter már feltűnésekor felakarta őt hozni Budapestre, de **Zivuska** eddig katonai szolgálattát végezte.

* **Krüger.** A francia békebizottság arra a hirre, hogy **Krüger** Európába indult, **Loubet** elnökhöz kérvényt intézett, melyben azt kívánja, hogy az elnök a hágai konventiót aláírt hatalmakkal egyetértésben interveniáljon a dél-afrikai konfliktusban a búrok érdekében. — A nacionálista lapok szerint Marseillesben nagy előkészületek folynak **Krüger** fogadására. A többi között nagy bankett is lesz **Krüger** tiszteletére és deputácziók fognak érkezni Marseillesbe Európa összes államaiból. A nacionálisták mindent elkövetnek, hogy **Krüger** ünneplésével a kormánynak kellemetlenségeket okozzanak és azért nem lehetetlen, hogy a kormány az utolsó órában minden zajos tüntetést meg fog akadályozni. A **Krüger**et vivő »Gelderland«

utközben **Dar-es-Salomban**, **Tanglában** és **Dzsi-butiban** fog kikötni és november elején fog **Marseillesbe** érkezni. A »Figaro« inti a francziákat, hogy **Krüger** megérkezése alkalmából ne tüntessenek az angolok ellen, a kik már amugy is kerülnek Franciaországot, melynek pedig éppen az angolok a legjobb vevői és legköltetkezőbb látogatói.

* **Előadás a népszámlálásról.** A jövő év első tíz napjában megtartandó népszámlálásra népszámláló biztosokul jelentkezettek tegnapi délelőtt a városháza nagytermében gyűltek össze. A miniszter által leküldött **Herczegh** Ferencz miniszteri titkár, dr. **Bulyovszky** József polgármester, **Ragány** János tőszámvevő, **Istvánffy** István aljegyző jelenlétében tartott előadást a népszámlálás szabályairól, az eljárásról, az adatok felvételéről, a népszámláló lapok rovatának kitöltéséről stb. Az előadáson mintegy 50-en voltak jelen, köztük jogászok nagyobb számmal. Nagyváradon azonban 85 népszámláló-biztos szükséges. Deczember hó folyamán még lesz egy előadás Nagyváradon.

* **Ingyen utazás Debreczenből Nagyváradra.** Annak idején hirt adtunk arról az érdekes vállalkozásról, amelyet a debreczeni orvosi kar egyik tagja, **Szentpály** Béni akar megvalósítani. Az automobil közlekedés ez, amelyet egyelőre Debreczen és Nagyvárad között létesítenek. Ezelőtt pár héttel már tettek is kísérletet, mikor ilyen automobil kocsin jött egy társaság minden baj nélkül Nagyváradra. A terv megvalósítása már előrehaladt stádiumban van, úgy, hogy **csupán napok kérdése az automobil közlekedés létesítése.** E hó végére várják az automobilon megérkezését Debreczenbe s nyomban azután megindul a közlekedés Debreczen és Nagyvárad között. Érdekes ebben különösen az, hogy a vállalkozók intézkedése szerint **két héttig bárki ingyen** jöhet automobilon Nagyváradra és térhet innét vissza Debreczenbe. A vállalkozók intenciója az, hogy a község megismerje és megkedvelje ezt az utazást. Debreczen és Nagyvárad közt különben napjában több ízben közlekedik majd az automobil.

* **A Hauptrapport.** Időnkint előkerül a szekrényből a jól megnaftalinozott Waffen-rokk, a csákó s a szegről leakasztják a tisztikardot, hogy egy napig diszül szolgáljon. Az utcák benépesülnek egyenruhás ismert alakokkal, akik máskor jámbor civilek. Csörög a kard az aszfalton s büszkén lépdelnek a 24 órás hadfiak, hogy ha már olyan rövid a dicsőség, legalább hangos és rangos legyen. Ez a nap a Hauptrapport, magyarul tiszti főszemle ideje. A 37. hadkiegészítési kerület parancsnoksága értesítette lapunkat, hogy a tiszti főszemle folyó évi **november hó 5-én** délelőtt 9 órákor a várban fog megtartatni.

* **Református egyházkerületi közgyűlés.** A dunamelléki ev. ref. egyházkerület tegnaptovább folytatta tanácskozásait **Szász** Károly püspök és **Szilágyi** Dezső elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: **Pisza** Kálmán, továbbá **Hegedüs** Sándor, **Cseh** Ervin, **Darányi** Ignác miniszterek is. Az egész gyűlés idejét a halasi gimnázium ügye foglalta le, melyet végre is egyezségileg oldanak meg.

* **Meglopta a hálótársát.** Nagy meglepetés érte tegnap reggel **Pavluscsik** József galiczi illetőségű embert, a ki a hetivásárra jött be Nagyváradra. A mint beesteledett, egy külvárosi kocsmába ment, a hol szállást kapott. Vele volt **Dobos** Gábor komádi lakos is, a ki észrevette, hogy **Pavluscsik**nál sok pénz van.

Vacsora után elfáradva aludni tértek, s Pavluscsik már mélyen aludt, a mikor Dobos kivette mellénye zsebéből a pénztárczáját melyben 150 ft ropogós bankókban volt begyűrve.

Dobos uram ekkor a zsákmánnyal lábujhegyen kisompolygott s egyenesen egy éjjeli mulatóba ment.

Az ital bőven folyt, s rögtön akadtak társai is, a kikkel vagy 50 frtot eldözsölt.

Pavluscsik reggel ijedten konstataulta, hogy pénztől duzzadó tárczája eltűnt, azonban azt is, hogy kedélyes társa is kerekelt oldott. Rögton a rendőrségre sietett és Dobost feljelentette. Az erélyes kutatás kinyomozta a tolvaj atyafit, a kinél még 100 frtot érintetlenül megtaláltak.

* **A megmérgezett Körözs.** Három év óta húzódik a Körözs megmérgezésének ügye s még mindig nem csináltak semmit annak meggátolására, hogy a dúsgazdag mezőtelegdi olajgyár ne engedje a Körözsbé a gyárból kikerülő vitriol-salakot és szennyvizet. Nagyvárad város fél millió frtos vízművét állandóan fenyegeti ez a nagy protekciója gyártelep s a hatalmas protektorok befolyásának tudatában e gyár vezetői a markukba nevetnek Nagyvárad város polgármesterének és közönségének hiu erőlködésén, amelylyel meggátolni törekcsenek a Körözs megmérgezését. Tegnap reggel ismét hatalmas tömegben ömlött a Körözs vizének felszínén a vitriol és petroleum salak. A Nagyhidról sokan nézték a kék-zöld színben uszó vizet. Most a Körözs visszine oly kicsi, hogy a legtöbb helyen át lehet rajta gázolni. Képzelve, mennyi mérges salak rakodott le a partokra addig, míg ily tömegben ide érkezett. Éljenek a derék protektorok!

* **Elfogott betörőbanda.** A mult hónapban s e hó elején is egymást érték Ujpesten a betöréses lopások. Hosszas nyomozás után a rendőrségnek végre sikerült az egész bandát kézrekeríteni, a melynek tagjai a betöréseket a legnagyobb vakmerőséggel követték el. A társaság tagjai: Lehmann János, Szabó Sándor, Puchli István és fivére József, továbbá Furenda Pál, Takács Tóth István és Ujmor Erzsébet. Ez az asszony volt a banda orgazdája, a többi pedig egytől egyig a főváros területéről kitiltott csavargó. A rendőrségnek csupán Lehmann Jánost, Szabó Sándort meg az orgazdát kellett csak kézrekeríteni, mert Puchli István hatóság elleni erőszak miatt időközben már az ügyészséghez került, fivére József pedig, Furenda Pál és Tóth István társaságában a tolonczházban ülnek, a hol a fővárosba való tiltott vizszatérés miatt vannak elzárva. Ha leülnek kihágási büntetésüket, az ügyészséghez kerülnek ők is.

* **Munkában Nagyvárad város** szépészeti és közlekedési szakbizottságának egyszer-egyszer kijut a munkából. Ma, október 24-én délután 3 órakor ülészik a bizottság és annyi ügy van kitűzve tárgyalásra, hogy egy teljes napra elég volna. A tárgysorozat a következő:

1. A hosszabb adómentesség kérdésében készített város rendezési tervezete.
2. Marhahajtó utak kijelölése.
3. Rimanóczy Kálmán kiülő hely engedélyezése iránti kérvénye.
4. A Szigligeti színház s Bazár bérház környéke rendezése és munkálatainak felülvizsgálata és átvétele.
5. A kir. törvényszék körüli aszfalt gyalogjárda és a kir. ítélő tábla előtti kettős aszfalt kocsit felülvizsgálata és átvétele.
6. Nagy Körözs és Felső-Pecze-utcákban készített köröskő burkolat felülvizsgálata és átvétele.
7. Simkovits Ignác által elfoglalt közterület árának megállapítása.
8. Klein Zsigmond és társa kérvénye két automobil kocsii felállíthatása iránt.

* **A székesfejevári Vörösmarty-ünnep.** Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulóján, december elsején a székesfejevári Vörösmarty-kör országos ünnepet rendez Székesfehérvárott. A kör, melynek elnöke Zichy Jenő gróf, az ünnep napján emléktáblával jelöli meg a nagy költő szülőházát Kápolnásnyéken. Az ünnepi gyülekezet innen visszatér Székesfehérvárra, ahol nagy mise lesz. Istentisztelet után a vármegyeház disztermében lesz az irodalmi ünnepély, melynek műsorát most állítják össze. Este a színházban diszeladás, majd lakoma fejezi be az országos ünnepet. Székesfejevár városa fölhívást intézett az összes törvényhatóságokhoz, adakozzanak egy érczkoszorura amelyt az ünnepen a székesfejevári Vörösmarty-szobor talapzatára tervez az ünnepet rendező bizottság. A főváros tanácsa kétszáz koronát szavazott meg a koszorura.

* **Tüntetés az egyetemen.** Timon Ákos dr. egyetemi tanár tegnap délelőtt akarta megtartani első előadását a nyári szünet után. Az előadást azonban megakadályozta hallgatóinak tüntetése. A tanár pontban 11 órakor jelent meg a tanteremben és nyomban előadásába akart belefogni. Ebben a pillanatban éktelen zaj támadt.

— **Hogy töltötte a mézesheteket? Mit csinál az asszony? Hogy mulattak Rómában?** — kiabáltak torkuk szakadtából a joghallgatók.

A láрма egyre fokozódott és a zajos tüntetés csak akkor ért véget, amikor Timon Ákos a termet elhagyta. Ugy értesülünk, hogy Timon Ákos a dekanátusnál panaszt emelt a tüntetők ellen.

* **A tanítók haragja.** A »Pesti Hirlap« mult vasárnapi tárczaverse a tanítókkal foglalkozik. A rimes krónika — úgy látszik, — nem tartotta szükségesnek, hogy kesztyűs kézzel bánjon a tanügyi bajnokaival és oly hangon ír róluk, a melyt sohasem használ például a lipótvárosi bankárokkal szemben. Elnevezi őket — Isten tudja miért, miért nem — »rossz máju tanbetyároknak« és »durva kostáknak«. De hát a tanítók nem olyan kaliberű emberek, a kikkel büntetlenül lehetne gorbombáskodni. Versre olyan törülközővel szolgálnak a milyen a mosdó, vagyis versre verssel felelnek. Egy jó éles tollu tantárs, Vargha László tehát lovasította magát, vagyis felkapott a Pegazusra és »Válasz Koboznak« (Kozma Andor) című versében végezt az éppen nem vasárnapias hangu kirohanással. A válasz két utolsó strófája így hangzik:

Bár igaz, e »tanbetyár« nép
S »durva kostak«, néhanap
Egy kis ostort, hátbarugást
Semmiképp sem árt, ha kap,
Hadd eszméljen, itt az óra,
Nyissa végre föl szemét,
S üssön szét a léha firkonez
Közt öklével szertesztét.

Értse meg jól! Bár e népség
Szóltan huzza az igát,
S nem kérkedik, pöffeszkedik,
Sőt od'adja igazát:
Mégis, higgye ér az annyit
Mint némely fűzfa-dalár,
A ki, bár Kiszaludy ta,
Mégis csak öntelt számár.

Hallottuk már azt a mondást, hogy a kit az Istenek, gyűlölnék, azt pedagógussá teszik, de ebből a válaszból kitűnik az is, hogy nem kisebb veszedelem, ha valaki a pedagógusok gyűlöletét vonja magára!

* **Talált óra.** Tegnap reggel egy oxydált női órát arany lánczccal találtak. A megtaláló átadta a rendőrségnek s az igazolt tulajdonosa Pataky Károly rendőrfogalmazóánál átveheti.

A nagyváradai vár története.

(Kivonat egy nagyobb munkából.)

(Folytatás.)

1403-ban **Kanissai János** érsek, Lukács nagyváradai püspök házához gyűlésre hívja **István** erdélyi püspököt, **Bebek** volt nádort **Csáky** és **Marczali** erdélyi vajdákat, a székelyek ispánját és számos főurat. Zsigmond királyt trónvesztettnek nyilvánítják. A Körözs körén gyülekezett Nápolyi Lászlónak Székesfehérvárra koronázó gyűlésre kísérését elhatározzák.

1406-ban **Zsigmond** király Váradra jön, hogy a Tisza mellékén még zugolódó nemesség és Ladányi (én Nadányinak vélem) Tamás egri érsek ellen Váradot biztosítsa. A káptalan adja Szalacs, Aszaló és Zsolca községet. Második nejeinek rokonát **Eberhardot** a zágrábi püspökségből a váradiba helyezi.

Eberhard püspök új állomásán a velenzei Klára-apácának adja ama telkek jövedelmét, mely az apácák fürdője mellett volt.

1406-ban **Zsigmond** király **Jagello** lengyel király társaságában Nagyváradra jön. Szt. László sirjánál véd- és daczsövetséget kötnek.

1422-ben **Zsigmond** király Nagyváradon országgyűlést tart.

1428-ban **Zsigmond** király **Prátói János** váradai püspököt méltóságától megfosztja, Konrad kanonokot és több nemes urat elfogtatva, az országból kiutasítja.

1429-ben **Dénes** lesz váradai püspökké.

1429-ben **Zsigmond** király a saját nejét, a kalandok után vágyakozó **Czille** Borbálát leányával az ártatlan **Erzsébet** Nagyváradra száműzi. Egy darabig a káptalan segélyezte a segély nélkül maradt királynőt. Mikor **Zsigmond** király e segélyezést megtudta, nejét és leányát **Holicsba** száműzte, hol azok nagy szegénység közt (leányát jól adva férjhez) végezték életüket.

1430-ban pör támad a káptalan és a püspökség között. Nagyvárad ugyanis áru megárlító hely volt. A kereskedők tartoztak áruikat itt kipakolni s ezért a káptalannak vámot fizetni. **Dénes** püspök is kapott ilyen szabadalmat **Zsigmond**tól, ki **Olaszi** és **Vadkert** nevű városrészekben vásárt rendezvén be, a kirakott áruk után vámot szedett. Ez mig egyfelől csonkította a káptalan jövedelmét, a püspök vámszedői a káptalan hatósága alá tartozó helybeli iparosokat az ablakaikba kitett árukért megfizettették. Ezt a hatalmassá lett pert az országgyűlés döntötte el.

1438-ban **Albert** és I. **Ulászló** alatt rohamosan fejlődött Nagyvárad. Lakosainak száma 60.000-re ment.

1443-ban ledőlt a várban levő székesegyház egyik torony. Más (leginkább byzáncki) kútfők szeriolt, csak a kereszt hajlott le.)

Dominis János váradai püspök a várnai csatába indul. A vele ment 400 vitéz elesik. A támadt szélvihar Szent László lobogóját, e drága ereklyét darabokra tépi.

Hunyadi János és **Biharmegye** együttes kérésére erősíti meg a pápa. **Vitéz János** nagyváradai püspökségét.

1446-ban a Rákoson tartott országgyűlés Hunyadit kormányzóvá teszi; ugyanakkor lett váradai püspökké **Levednai Vitéz János**. Ez a történelmi két alak vezette akkor az ország ügyét. — Hunyadi volt a kard: Vitéz János a toll.

1448-ban már Vitéz János nagyváradai püspök udvarában nevelkedik **Hunyadi Mátyás**. Itt veti meg alapját ragyogó igazságszeretetének; dicsőséges uralkodásának.

1450-ben él a váradai káptalan tagjai közt **János Fannonius**, ki a Püspök-fürdő vizét egy költeményben dicsőíti. A Félis-fürdő vizét 300 évvel később fedezte fel **Helchner Felix** p.-szentmártoni jószágkormányzó.

1452-ben Vitéz János nagyváradon **csillagdát** állít. Remek könyvtárt gyűjt. Maga köré gyűjti korának kiválóbb tudósait és ezek között, ezek segítése mellett neveli a lánglelkű Hunyadi Mátyást. Nagyvárad püspöke a tollat karddal cseréli fel. Személyesen vezeti seregét a török ellen. Része van a **nándorfehérvári** győzelemben.

(Folyt. köv.)

EGYESÜLETEK

Az orvos-szövetség közgyűlése. Az országos orvos-szövetség nagyváradi fiókja f. évi október hó 25-én, d. u. 4 órakor az orvos-egylet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok meghívotnak.

A rendkívüli közgyűlés tárgyai:

1. Orvosi díjszabás.
2. Dr. Bartha János indítványa az orvosi bizonyítványokra nézve.
3. Esetleges indítványok.

Dr. Grósz Menyhért,
titkár.

IRODALOM.

Vörösmarty Mihály életrajza a nép számára. Ily című munka kerül ki pár nap múlva Bodnár Gáspár ismert népiró tollából. A költő király élete oly élénken, ugy a nép szája ize szerint van megírva, hogy a melyik földmives házban e művet elolvassák, Vörösmarty emléke folyton ott marad. A könyv ára 35 krajczár lesz, 10 példány egyszerre való megrendelésével, 30 kr. Már most lehet megrendelni szerzőnél Szatmáron, vagy a Magyar Földmivelő szerkesztőségében.

Páduai Szent Antal Lapja. Az október 16-án megjelent 2. szám érdekes tartalmat nyújt az olvasóknak. Költemények: P. Szent Antal, írta Zaffery Károly. Alacoque Margit, írta Szentesy Alfonz; Ideálm, írta Ferencsik Fedor. Közlemények: Hítségoklat a XIV. században; Fiu az apáért (képpel); Hittérítő gyermek (képpel), Szegények kenyere (vezércikk) írta Bonffier Lujza k. a.; Transzvál alkonya (képpel); Szent Antal ügyei; Különfélék; Könyvespolcz stb. Képek: A hit, remény és szeretet allegóriája; Szent Antal a meggyilkolt ifjával tétet tanúságot atyja ártatlansága mellett; A száműzött Krüger elnök és felesége; Hittérítő gyermek a fegyenczek közt, stb. A lap élén Fr. Caratelli Lőrincznek, a minoriták rendőrfőnököknek ajánló levele olvasható, melyet a szerkesztőhöz intézett. Páduai Szent Antal Lapja megjelenik minden hó 1-én és 16-án; előfizetési ára 3 kor. 20 fillér; megrendelhető Budapesten IV., a Ferencziczárdájában Buday Aladár szerkesztőnél. Magunk részéről melegen ajánljuk a változatos, csinos hitbuzgalmi folyóiratot.

Igazságszolgáltatás.

Czigányháboru. Még a mult esztendő nyarán történt P.-Talmács biharmegyei községben, hogy a falu melletti erdőben tanyázó üstföldöző cigányok valóságos kis háborút rendeztek, melynek több sebesültje és egy halottja is volt.

A verekedésnek az előzményei a következők voltak. *Angyel* Jenes üstföldöző cigány a feleségével a ki *Kirpás* Gama ugyanolyan foglalkozást vivő oláhczigánynak a testvére — összeveszett valami csekély dolgon. A veszekedésből verekedés lett, s az asszony megtépázott hajjal rohant haza anyjához, az öreg *Kirpásné*hez. A férj sem volt ám rest, utánna vetette magát az asszonynak és mikor az baza ért, ott volt már *Angyel* is, s folytatta az ott-hon abba hagyott verekedést, kiterjesztve azt anyósára is.

Természetesen óriási sivalkodás, láрма támadt, mire a szomszéd oláhczigányok is előkerültek, névszerint *Angyel* Benedek, *Angyel* Pista, *Mikula* Mihály és *Kirpás* György. A küzdelemben ezek is beleegyeztek, és verték egymást, ahol csak érték. A vad ordítózásra előkerült az erdőben dolgozó *Kirpás* Goma, 16 éves cigánygyerek, a ki midőn látta, hogy testvérét és anyját bántják, neki rohant azok-

nak, akiket legközelebb talált s ütötte őket. De azok többen voltak, s Gomat hamarosan földhöz teremtették.

Az óriási erejű cigányfiu azonban nem hagyta magát, hanem felugrott a földről, s egy karót felkapván azzal ugy ütötte tarkón *Angyel* Benedeket, hogy az rögtön meghalt. E tettéért került *Kirpás* Goma a nagyváradi kir. törvényszék elé.

A tárgyalásra meg volt idézve vagy 20 oláh cigány, kikkel ugyancsak meggyült a baja az elnököl birónak, mert cigány szokás szerint mindegyik mást beszélt, mint a mit tőle kérdeztek. Természetesen mulatságos jelenetek is folytak le nagy számmal. — *Kirpás* Gomat a bíróság a kihallgatott tanuk vallomása alapján nem találta bűnösnek, mivel tétét önvédelemből s hozzátartozóinak, anyjának és testvéreinek megvédelmezésére követte el s ezen ok alapján a vád és közetkezményei alól felmentette, mit a cigányfiu örömkönnnyek között köszönt meg. Az ügyész az ítéletet megfelellezte.

A nagyváradi kir. tábla elintéztett ügyei.

Előadó: Dr. Imrik Péter.

1942 Leszkay András — Székely Irén — helybenhagyva.	
2203 Mezőberényi Takarékpénztár — Rau András és társai — helybenhagyva.	
2233 Mezőberényi Takarékpénztár — Rau András és társai — helybenhagyva.	
2261 Mezőberényi Takarékpénztár — Rau András és társai — helybenhagyva.	
2262 Mezőberényi Takarékpénztár — Rau András és társai — helybenhagyva.	
2263 Mezőberényi Takarékpénztár — Volf Mihály és társai — helybenhagyva.	
2398 Mezőberényi Takarékpénztár — Fent Márton és társai — helybenhagyva.	

Előadó: Bócz Géza.

1728 ifj. Körösi Antal — Márki Róza és társai — helybenhagyva.	
2897 Veres Klementina — Selley Miksa — rendelet.	
1825 Morár Vaszilie és társai hagyatéka — feloldva.	
1888 Horváth Ferencz hagyatéka — megváltoztatva.	
1921 Barcza Mihály és társai hagyatéka — rendelet.	

TANUGY.

Nevelő-oktatás. Ilyen címmel új folyóirat jelent meg *Stampfel* Károly pozsonyi kiadónál. A mint hogy igaz nevelést nem lehet elképzelni nemzeti és vallási színezet nélkül, ugy a folyóirat is nemzeti és vallásos irányban indul. Magyar nemzeti és vallásos irányban képezik jelszavait, ugyanazok, a melyektől mi is várjuk jövőnk Magyarország felvirágzását. Programja kiterjed mindenre, a mi a paedagogia körébe tartozik; hoz arcképeket s évenként kétszer zenemellékletet is. Első számában dr. *Schlauch* Lőrincz biborokról szól első cikkke, »kit ragyogó szellemi tehetségei az egyház legmagasabb méltóságára emeltek, kinek fényes esze, mély ítélő tehetsége, fennem szárnyaló ékesenszóiása előtt tisztelettel hajlik meg az egész művelt világ s a ki azon magas polcon is folyton a legkiválóbb gonddal foglalkozik, a nevelés és tanítás ügyének kérdéseivel«. Közli biborok-püspökünk életrajzát, felsorolja nagyobb alapítványait, az általa épített templomokat, iskolákat, végül pedig műveiből közöl néhány remek szemelvényt. További cikkkei is magas színvonalon állók. *Schultz* Imre szerkesztő a tanító hivatászeretéről ír, majd egy módszertani értekezés, mintaleczké, a növénytan története (képekkel), könyvismertetés és a szerkesztő tanügyi körutjának leírása következnek, mind ügyesen megírva. A folyóiratot melegen ajánljuk; előfizethetni félévre 2 koronával *Stampfel* Károlynál, Pozsonyban.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Divathölgyek. (P. Adorján Berta fölléptével.)

Csütörtök: Folt, a mely tisztit. (P. Adorján Berta fölléptével.)

Péntek: A görög rabszolga.

Szombat: Trobadour. (Székely Anna fölléptével.)

) d. u.: A vén bakkancs és fia

) a huszár.

) este: Mária bátyja.

Változás a műsorban. Az e heti műsorban technikai okok miatt változás történt. Pénteken a *Kertészleány* helyett, amelyben Örley Flóra lépett volna fel, a *Görög rabszolga* kerül színre. Ezt a változást főképp az énekes személyzetnek a Trobadourra való készülődése idézte elő.

Folt, amely tisztit. Csütörtökön Eche-garay drámája, a Folt, amely tisztit kerül előadásra Matilde szerepében Paulayné Adorján Bertával. A dráma főbb szerepeit a következők játsszák: Donna Concepciont — Somogyiné Nagy Julia, Henriquetát — Pintérné Szép Olga, Custot — Peterdy Sándor, Lorenzot — Balla Kálmán és Fernandot — Könyves Jenő.

Kuruczfurfang. Tegnap ismét telt ház nézte végig ezt a tősgyökeres magyar népszínművet, sokat tapsolva a szereplőknek mindnek; a második előadás épp oly jól sikerült, mint az első. Itt említjük meg, hogy tegnapi kritikánkban tollhiba folytán szerepelt Benkő Jolán, mint Czinka Panna személyesítője. Czinka Panna szerepében *Balázs* Olga kapott megérdemelt tapsokat.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Franziából fordította: K—ő.

72.

Mint látják, én magam sem tudok hirtelen dönten a dologban, nem tudom, melyiket pártoljam a két módozat közül.

— De van-e jogunk, Frémont ur, szólt Jakab, megkegyelmezni a bűnösnek? Vajjon a mi hatáskörünkbe tartozik-e ez? Van-e nekem jogom, van-e Lucienek joga megbocsátani atyja gyilkosának? Nem, nekünk és önnök kötelességünk leleplezni a vétkest.

— Ha már kötelességről van szó, mindnyájunknak van egy főkötelessége: a megbocsátás. Odamenni ahhoz az emberhez és így szólni hozzá: »Megfosztottál atiól, a mi legkedvesebb volt előttem a világban, feldúltad életem boldogságát; én ezt a sok fájdalmat és szenvedést mind megbocsátom neked, de nem akarlak magam megmenteni tőled, hanem nyitva áll az ut, van időd, pusztulj innen«.

Ez kellese tenniük, de ezzel csak Jaumard érdekeit szolgálják. — Mit szól kegyed, Lucie a dologhoz, kit ez legközelebről érdekel?

— Már megmondtam Jakabnak, hogy előre is megnyugszom határozatában. Csak neki van joga megbocsátania, kit helyette gyanúsítottak, elfogtak. Bosszuért sincs jogom kiáltani, mert ezáltal az ő nevének nevét hurcolnák meg a lapokban. Nem, én nem akarom véleményemet nyilvánítani.

— Hát ön Jakab?

— Én sem vagyok képes határozni; annyira érdekelve vagyok a dologban, hogy nem tudok tárgyilagosan dönten.

— Nos, lát kedves barátaim, akkor én teszek egy indítványt, azon az éjjel gondolkoz-

hattnak és reggelre megmondhatják véleményüket. Ön Dubreuil, mint mondta, holnap reggel elmeleg Jaumardhoz, hogy határozatát közölje vele és a tiszteletdíjban megállapodjanak.

Ha úgy tetszik, én önnel megyek, s mint-hogy Jaumard társa mitsem tud a dologról ott fogjuk őt találni, beszélhetünk vele és megállapodhatunk a teendőknél.

Ha ez az ember, mint ön állítja, egy fáradt, öreg, a lelkiismeretfurdalástól összetört egyén, akkor meg lehet neki bocsátani, hadd fusson a nyomorult, de ha olyan embert találunk, aki kész fölvenni a harcot, akkor irunk a rendőrségnek, de még ekkor is van ideje megszökni, ha tud.

Mit szól hozzá?

— Én részéről elfogadom. Hát te, Lucie?

— Én is, de azt kérem, hogy én is jelen lehessen azon beszélgetésen.

— Nem félsz megpillantani atyád gyilkosát?

— Én erős vagyok, bár a mit ez az ember mondani fog, fíjdalmasabb lesz rám nézve, mint ama borzasztó események.

— Nem bánom, jöjj velünk. Így hát döntöttünk, holnap együtt megyünk Jaumard irodájába mind a hárman.

— Tehát holnap! Csak bátorság, gyermekeim, nekem olyan előérzetem van, hogy holnap életük utolsó szenvedésén mennek át s ezután a borutlan boldogság lesz sorsuk.

Ugyanezen idő tájban Jaumard is nagy beszélgetésben volt Leroug-zsal, elmondta neki ebédelőtti látogatását. Lerouge nem győzött neki gratulálni ügyességéhez.

— Azt hiszem, főnököm, hogy a dolog a lehető legjobb fordulatot vette: Dubreuil kifizeti a honoráriumot, Laugier elhagyta őnt, mert nem igen fog őben bizni, az pedig nem volna kellemes, ha volt kollégáink az ön tiszt házának ügyeibe ütnék az orrukat. De ismétlem, Dubreuil nem fogja följelenteni az öreget.

— Én nem vagyok olyan bizonyos benne.

— Pedig tiszta dolog. Különösen nevére való tekintetből nem fogja fölholgátani az ügyeket, hogy egy sereg tanu tolvajnak, sikasztónak bélyegezze apósát; no meg az újságok...

— Van valami igazságod. Holnap délelőtt légy közelben, talán szükségem lesz rád ha esetleg Laugier tagadni akar.

— Számíthat rám főnököm, de az ígéretéről se feledkezzék ám el.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Blaháné jubileuma.

Budapest, október. 23. (Saj. tud. táv.) *Blahánét* a tömérdek üdvözlés között hódolattal üdvözli *Walter Crane* a mint magyar színpad ékességét. *Küry Klára* és *Kopócsy Juliska* szintén írásban fejezték ki hódoló üdvözlésüket.

Nagy-Kikinda, okt. 23. (Saját tud. táv.) A szerb színészek nevében *Hadzsics Antal* őszinte hódolatát fejezte ki táviratilag *Blahánénak*.

Budapest, okt. 23. (Saját tud. táv.) *Blaháné* ma délelőtt *Tóth Ede*, *Szigligeti* és *Tamássy József* sirjaira tette a tegnapi kapott koszorukat s mindegyik sir- emléknél imádkozott.

Halálos fagyhalt.

München, okt. 23. (Saj. tud. táv.) *Förster* müncheni orvos Veronában feleségével fagyhaltot evett, a mely mérges anyagot tartalmazott, minek következtében az orvos rögtön meghalt, felesége pedig a halállal vívódik.

Uj leleczházak létesítése.

Budapest, okt. 23. (Saját tud. táv.) *Széll Kálmán* a pénzügyi bizottság tegnapi ülésén kijelentette, hogy Budapesten a leleczeknek központi házat létesít, a vidéknek több központján pedig menedékhelyet. Addig is, míg ezek létesülnek, két millió százezer koronát irányzott elő elzúllott és leleczgyermek nevelésére.

Vasuti szerencsétlenség.

Brüsszel, okt. 23. (Saj. tud. táv.) *Charleroi* közelében tegnap este egy személyvonat valószínűleg hibás váltóállítás miatt kisiklott. Harminczan megsérültek az utasok közül.

Amerikai válasz a német jegyzékre.

London, október 23. (Saj. tud. táv.) A Morogpost washingtoni levelezője azt táviratozza, hogy az Egyesült-Államok kormánya előkészíti már a választ arra a jegyzékre, a melyet Quadt német megkövetségi titkár a német—angol egyezményre vonatkozólag a washingtoni kormánynak átadott. A kormány helyesli az egész egyezményt a harmadik cikk kivételével, a mely az Egyesült-Államok nézete szerint olyan bonyodalmakat idézhet elő, a melyekbe az Egyesült-Államok nem akarnak belevonni.

Zavargások Mekában.

Konstantinápoly, okt. 23. (Saj. tud. táv.) Az Agence de Constantinople hivatalos információ alapján megczáfolja azt a híresztelést, hogy Jemenben és Mekka környékén rendzavarások fordultak elő. A nevezett vidékek teljesen nyugodtak.

Robbanás a párisi kiállításon.

Páris, október 23. (Saját tud. táv.) A kiállításon a gőzmotor osztályban tegnap este robbanás volt. A padló egy része kiszakadt s öt látogató erősen megsérült.

Vízáradás Dél-Amerikában.

London, okt. 23. (Saját tud. távirata.) A Timesy-nek jelentik Buenos-Airesből, hogy a várostól délre a víz 5000 angol mértföldnyi területet árasztott el. Temérdek marha elpusztult. A mezőgazdaság nem károsodott annyira, mint eleinte hitték. A vasut déli fővonalának helyreállítására három éven át rendkívüli kiadásokra volna szükség.

Kisiklott vonat.

Brüsszel, október 23. (Saját. tud. táv.) *Charleroi* közelében tegnap este egy személyvonat kisiklott. Harmincz ember megsérült.

KOZGAZDASÁG.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, okt. 23.
Oszták hitel	649 50
Magyar hitel	646 25
Allamvasut	645 —
Rimamurányi	502 50
Magyar jelzálog	424 —
Salgótarjáni	— —
Wagon-kölcsön	— —

Határidők.

Budapest, okt. 23.

Buza októberre	7.86
Buza júniusra	7.85
Tengeri	5.05
Rozs okt.	7.05
Zab okt.	5.48
Káposzta, repce, aug.	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. okt. 23-án.

Magyar aranyáradék 4%	94.25
Magyar koronajáradék	90.
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	99.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	96.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	90.75
Italméresi jog megváltási kötvény	98.50
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	163.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	139.—
Oszták járadék papírban	96.25
Oszták járadék ezüstben	96.05
Oszták járadék aranyban	95.—
Oszták korona járadék	97.15
Oszták államsorsjegyek	131.50
Oszták magyar bankrészvény	16.95
Magyar hitelbankrészvény	645.—
Oszták hitelintézet részvény	644.—
Párisi vista	96.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.20
Németbirodalmi márka	117.75
London vista	240.80
20 márkás arany	23.54

Szigligeti-

Színház.

Folyószám 10.

Idénybérlet 8 sz.

Nagyváradon, szerdán, 1900. október 24-én:

Divathölgyek.

(Les Demimondes.)

Színmű 5 felvonásban. Irta: Ifj. Dumas Sándor. Fordította: Feleki Miklós. (Rendező: Peterdy Sándor.)

S Z E M É L Y E K :

Nanjac Raymund	Balla Kálmán
Jalin Olivér	Könyves Jenő
Thomerius Marquis	Id. Sággy Zsigmond
Riehon Hypolite	Gáthy Lálmán
D' Agne, báróné	P. Adorján Berta
Sentisné	P. Szép Olga
Marcelle	Szohner Olga
Vernieresné	Balázs Olga
Sophie	B. Horváth Irma

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Felvonások közötti szünetek: 15 perc.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., középső 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzsek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látesővek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap esütörtökön, okt. 25-én:

Folt, a mely tisztit.

Színmű 4 felvonásban.

A szerb esütörtökön:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi október 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.																																		
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.																													
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		Kolozsvár ind.		5 23	7	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08																												
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28		Jegenye >			6 40	8 37	1 44	7 16	12 20	Debreczen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41																											
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56		B.-Hunyad >		3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	7 29	1	4 58																												
Szolnok >	9 07	11 31	4 56	9 27	11 19		Csucsá >		5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.																																	
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33		Rév >		5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sz. v.</th><th>Sz. v.</th><th>Gy. v.</th><th>Sz. v.</th><th>Sz. v.</th><th>Gy. v.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Érmihályfalva ind.</td><td>6 36</td><td>11 17</td><td>3 14</td><td>5 27</td><td>9 14</td><td>8 02</td> </tr> <tr> <td>Debreczen ></td><td>7 51</td><td>12 36</td><td>4 16</td><td>7 10</td><td>10 27</td><td>9 01</td> </tr> <tr> <td>P.-Ladány érk.</td><td></td><td>1 45</td><td>5 03</td><td>8 40</td><td>11 28</td><td>9 48</td> </tr> </tbody> </table>							Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	8 02	Debreczen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01	P.-Ladány érk.		1 45	5 03	8 40	11 28	9 48
Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.																																											
Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	8 02																																										
Debreczen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01																																										
P.-Ladány érk.		1 45	5 03	8 40	11 28	9 48																																										
P.-Ladány >	10 43	2	5 28	11 53	12 55	4 54	Mező-Telegd >		6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.																																	
Báránd >		2 12		12 07		5 11	F.-Vásárhely >		6 49		11 01		10 27		<table border="1"> <thead> <tr> <th>V. v.</th><th>V. v.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Debreczen i.</td><td>9 35</td><td>4 31</td> </tr> <tr> <td>Sáránd ></td><td>10 18</td><td>5 16</td> </tr> <tr> <td>H.-Bagos ></td><td>10 28</td><td>5 26</td> </tr> <tr> <td>H.-Pályi ></td><td>10 45</td><td>5 48</td> </tr> <tr> <td>M.-Pályi ></td><td>10 57</td><td>5 59</td> </tr> <tr> <td>N.-Léta- Vértés érk.</td><td>11 16</td><td>6 18</td> </tr> </tbody> </table>							V. v.	V. v.	Debreczen i.	9 35	4 31	Sáránd >	10 18	5 16	H.-Bagos >	10 28	5 26	H.-Pályi >	10 45	5 48	M.-Pályi >	10 57	5 59	N.-Léta- Vértés érk.	11 16	6 18							
V. v.	V. v.																																															
Debreczen i.	9 35	4 31																																														
Sáránd >	10 18	5 16																																														
H.-Bagos >	10 28	5 26																																														
H.-Pályi >	10 45	5 48																																														
M.-Pályi >	10 57	5 59																																														
N.-Léta- Vértés érk.	11 16	6 18																																														
Sáp >		2 27	5 48	12 24		5 32	Váradi-Velence >		7 02	8 32	11 10		10 37	2 25	Sáránd—Derecske.																																	
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Nagyvárad érk.		7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sz. v.</th><th>Sz. v.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sáránd ind.</td><td>10 33</td><td>5 26</td> </tr> <tr> <td>Derecske érk.</td><td>10 42</td><td>5 45</td> </tr> </tbody> </table>							Sz. v.	Sz. v.	Sáránd ind.	10 33	5 26	Derecske érk.	10 42	5 45																			
Sz. v.	Sz. v.																																															
Sáránd ind.	10 33	5 26																																														
Derecske érk.	10 42	5 45																																														
M.-Peterd >		3		1		6 31	Nagyvárad ind.		2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	Derecske—Sáránd.																																	
M.-Keresztes >		3 12		1 14		6 50	Püspöki >		2 36	8 52	11 47		11 14		<table border="1"> <thead> <tr> <th>V. v.</th><th>V. v.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sáránd ind.</td><td>6 00</td><td>1 49</td> </tr> <tr> <td>Derecske érk.</td><td>6 20</td><td>2 09</td> </tr> </tbody> </table>							V. v.	V. v.	Sáránd ind.	6 00	1 49	Derecske érk.	6 20	2 09																			
V. v.	V. v.																																															
Sáránd ind.	6 00	1 49																																														
Derecske érk.	6 20	2 09																																														
Bors >		3 25		1 28		7 02	Bors >		2 47		11 54		11 22																																			
Püspöki >	11 48	3 32		1 36		7 16	Mező-keresztes >		3 12		12 05		11 37																																			
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-Peterd >		3 30		12 17		11 50																																			
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	B.-Ujfalu >		4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18																																		
V.-Velence >		4 05		2 30	2 25	12 32	Sáp >		4 39	9 38	12 47		12 25																																			
F.-Vásárhely >		4 16		2 41		12 45	Báránd >		5 01		1 01		12 41																																			
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	P.-Ladány >		5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03																																		
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	Szajol >			11 21	3 08	6 59	3 04	5 19																																		
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szolnok >			11 44	3 35	7 32	3 37	5 39																																		
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	3 49	Ujszász >			12 03	3 58	7 50	4 05	5 58																																		
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Rákos >			1 37	6 03	9 28	6 52	7 38																																		
Jegenye >	15	7 49	9 33	6 01		5 34	Budapest érk.		1 50	6 20	9 40	7 10	7 50																																			
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 04																																										

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24
Gyapju >	10 56	5 10	7 52	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Gyapju >	10 56	5 10	7 52	Csaba ind.	7	2 33	4 50
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 03	5 19	8 05	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Szalonta >	11 26	6 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 57	3 39	6 10	Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegy >	7 56	3 39	6 10
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalon >	8 23	4 10	6 47
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Gyula >	12 21	7 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >		4 42	7 29	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Gyapju >		4 42	7 21
Oroháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5	8 56
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Kétegyháza >	2 54	8 45	5 03	Ósi >	9 21	5 19	8 11
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Arad érk.	3 55	8	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 39

Nagyvárad—Belényes—Vaskó.				Vaskó—Belényes—Nagyvárad.				Nagyvárad—Érmihályfalva.				Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Tv.sz.sz.	Sz. v.			Sz. v.	Tv.sz.sz.			Sz. v.	V.			Sz. v.	V. v.		
Nagyvárad ind.	5 35	2 40		Vaskó ind.	4	2 55		Nagyvárad ind.	4 15	7 14		Érmihályfalva ind.	6 10	5 20	
V.-Velence >	5 47	2 51		Lunka-Rézbánya >	4 12	3 08		B.-Püspöki >	4 30	7 10		Erselind >	6 40	6	
Félic-Fürdő >	6 11	3 13		Szudrics >	4 39	3 37		Bihar >	4 50	7 36		Székelyhid >	7 10	6 48	
Kardó >	6 26	3 27		Belényes >	5 07	4 16		Paptamási >	5 14	8 05		Nagykőgy >	7 22	7 02	
Nyárló >	7 07	4 07		Sonkolyos >	5 28	4 39		Gyapoly >	5 27	8 21		B.-Dioszeg >	7 35	7 22	
Magyar-Gyepes >	7 19	4 18		Belényes-Ujlak >	5 40	4 51		B.-Dioszeg >	5 43	8 44		Gyapoly >	7 50	7 40	
Tasádfő >	7 34	4 32		Borz >	5 49	5 01		Székelyhid >	5 55	8 59		Paptamási >	8 11	8 08	
Drág-Cséke >	7 55	4 46		Sólyom >	6 05	5 22		Erselind >	6 24	9 32		Bihar >	8 29	8 33	
Magyar-Cséke >	8 12	5 01		Gyanta >	6 26	5 43		Érmihályfalva érk.	7 15	10 36		B.-Püspöki >	8 52	8 58	
Dusesd >	8 25	5 13		Hollód >	6 40	6						Nagyvárad érk.	9 06	9 15	
Szombatság-Rogoz >	9 02	5 47		Szombatság-Rogoz >	7 01	6 29									
Hollód >	9 15	5 59		Dusesd >	7 25	6 55									
Gyanta >	9 29	6 12		Magyar-Cséke >	7 37	7 08									
Sólyom >	9 55	6 36		Drág-Cséke >	7 56	7 33									
Borz >	10 10	6 50		Tasádfő >	8 10	7 47									
Belényes-Ujlak >	10 22	7 01		Magyar-Gyepes >	8 24	8 02									
Sonkolyos >	10 35	7 13		Nyárló >	8 34	8 13									
Belényes >	11 21	7 47		Kardó >	8 57	8 36									
Szudrics >	11 44	8 09		Félic-Fürdő >	9 10	8 49									
Lunka-Rézbánya >	12 13	8 34		V.-Velence >	9 31	9 10									
Vaskó érk.	12 29	8 49		Nagyvárad érk.	9 41	9 21									

Nagyvárad—Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Rogoz—Szombatság.			
V. v.	Tv.sz.sz.			V. v.	Tv.sz.sz.		
Szombatság-Rogoz ind.	9 10	6 35		Dobrest ind.	6 06	4 22	
Nánhegyes ind.	9 36	7 01		Nánhegyes ind.	6 16	4 32	
Dobrest >	9 46	7 11		Szombatság-Rogoz érk.	6 40	4 56	

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.				Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.				Vésztő—Kötegyán—Hollód.				Hollód—Kötegyán—Vésztő.			
V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.		
Nagyvárad ind.	5 50	2		Gyoma ind.	3 40	2 30		Vésztő ind.	4 45	5 27		Hollód ind.	4 35	12 05	
Ósi >	6 09	2 14		Ózed >	4 07	2 54		Okány >	5 07	5 49		Mocsár-Gyanta >	4 46	12 17	
Uj-Palota >	6 24	2 29		Déva-Ványa >	4 37	3 26		Gyanta >	5 23	6 07		Rippa >	5 02	12 39	
Gyires >	6 41	2 42		Kéthalom >	4 54	3 43		Sarkad-Keresztur >	5 36	6 18		Tenke >	5 24	1 17	
Körösszeg >	7 02	3 01		Körös-Ladány >	5 13	4 06		Méhkerék >	5 52	6 36		Fekete-Tót >	5 44	1 39	
Szakál >	7 39	3 31		Kötegyán >	5 40	4 38		Kötegyán >	6	6 45		Fekete-Bátor >	6 06	2 07	
Nagy-Tóti >	7 55	3 47		Vésztő >	6 12	5 22		Kötegyán ind.	6 16	6 57		Árpád >	6 16	2 18	
Komád >	8 25	3 59		Kót >	6 38	5 52		Pósa >	6 29	7 12		Erdő-Gyarak >	6 25	2 28	
Iráz >	8 42	4 16		Iráz >	6 52	6 07		Ilye >	6 48	7 24		Csegöd >	6 34	2 38	
Kót >	9 19	4 39		Komádi >	7 10	6 38		Csegöd >	7 02	7 39		Ilye >	6 57	2 58	
Vésztői >	9 44	5 10		Nagy-Tóti >	7 22	6 50		Erdő-Gyarak >	7 12	7 49		Pósa >	7 07	3 09	
Szeghalom >	10 34	5 55		Szakál >	7 48	7 23		Árpád >	7 21	7 59		Kötegyán >	7 19	3 22	
Körös-Ladány >	11	6 12		Körösszeg >	8 11	7 47		Fekete-Bátor >	7 39	8 20		Kötegyán ind.	8 06	3 42	
Kéthalom >	11 18	6 30		Gyires >	8 33	8 12		Fekete-Tót >	7 52	8 35		Méhkerék >	8 15	3 52	
Déva-Ványa >	12 03	6 55		Uj-Palota >											